

NIEUW BEERTA

LANDMERKEN

Een landmerk is een oriëntatiepunt in het landschap. In het Waddengebied vinden we langs de zeedijk een hele reeks van deze opvallende 'landmerken'. Bij Landmerken gaat het om acht spannende plekken langs de Waddenkust: Hornhuizen, Wierhuizen, Breede, Uitwierde, Termunten, Finsterwolde, Nieuw Beerta en Oldenzijl/Oosternieland. Hier vormen kerktorens, kerken en kerkhoven aantrekkelijke ensembles. Ze zijn het middelpunt van de nederzettingen langs de kust en vertellen het verhaal van de ontwikkelingsgeschiedenis van het Waddengebied. Ze zijn indrukwekkend door hun eenvoud in structuur en schoonheid. Landmerken levert een bijdrage aan de instandhouding en versterking van het historische en hedendaags cultuurlandschap van de Wadden.

Landmerken

Coehoornsingel 14, 9711 BS Groningen
 T (050) 312 35 69 E info@landmerken.nl
www.landmerken.nl

Herenboeren

Vanaf ongeveer 1850 kende het Oldambt een groot aantal vermogende herenboeren. Het ging hen economisch voor de wind, omdat het graan op deze vruchtbare zeelei hoge opbrengsten gaf. De rijkdom uitte zich in kapitale boerderijen met grote schuren en voorhuizen, omgeven door in Engelse landschapsstijl aangelegde slingeruinen. Een aantal herenboeren waren maatschappelijk actief. Twee herenboeren uit Nieuw Beerta werden lid van het Nederlands Parlement. Jan Freerks Zijlker werd in 1849 verkozen tot lid van de Tweede

Kamer, waar hij opkwam voor de belangen van Oost Groningen. Zijn zoon Aeilko Jans Zijlker (1840-1890) werd later de grondlegger van oliemaatschappij Royal Dutch Shell. Naar hem is het dorpshuis, het 'Aeilko Zijlkerhuis', vernoemd. Tenslotte was Boelo Luitjen lid van de Tweede Kamer tussen 1891 en 1901. Hij was tevens de oprichter van de strokartonfabriek De Dollard in Nieuweschanen en van de Oldambtster zuivelfabriek in Winschoten. Daarnaast heeft hij zich ingezet voor de kanalisatie en ontginning van Westerwolde.

Het graan van Nieuw Beerta

Het Oldambt was in de achttiende en negentiende eeuw een zeer welvarend gebied. Door de hoge graanprijzen, in combinatie met de vruchtbare Dollardklei, groeide het gebied uit tot de graanschuur van Nederland. In tegenstelling tot de graanboeren profiteerden de landarbeiders niet of nauwelijks van de welvaart. Mede door de toenemende mechanisatie trokken veel landarbeiders weg uit het gebied.

Scan de QR code om verder te lezen.

Oldambtster landschap

Colofon

Ommetjes zijn korte wandelingen op het platteland voor bewoners en recreanten.

Het Ommetje 'De Weg van het Graan' van Nieuw Beerta is ontstaan door de Stichting Oude Groninger Kerken.

Voor meer informatie: www.landmerken.nl

Teksten en foto's: Commissie kerk Nieuw Beerta

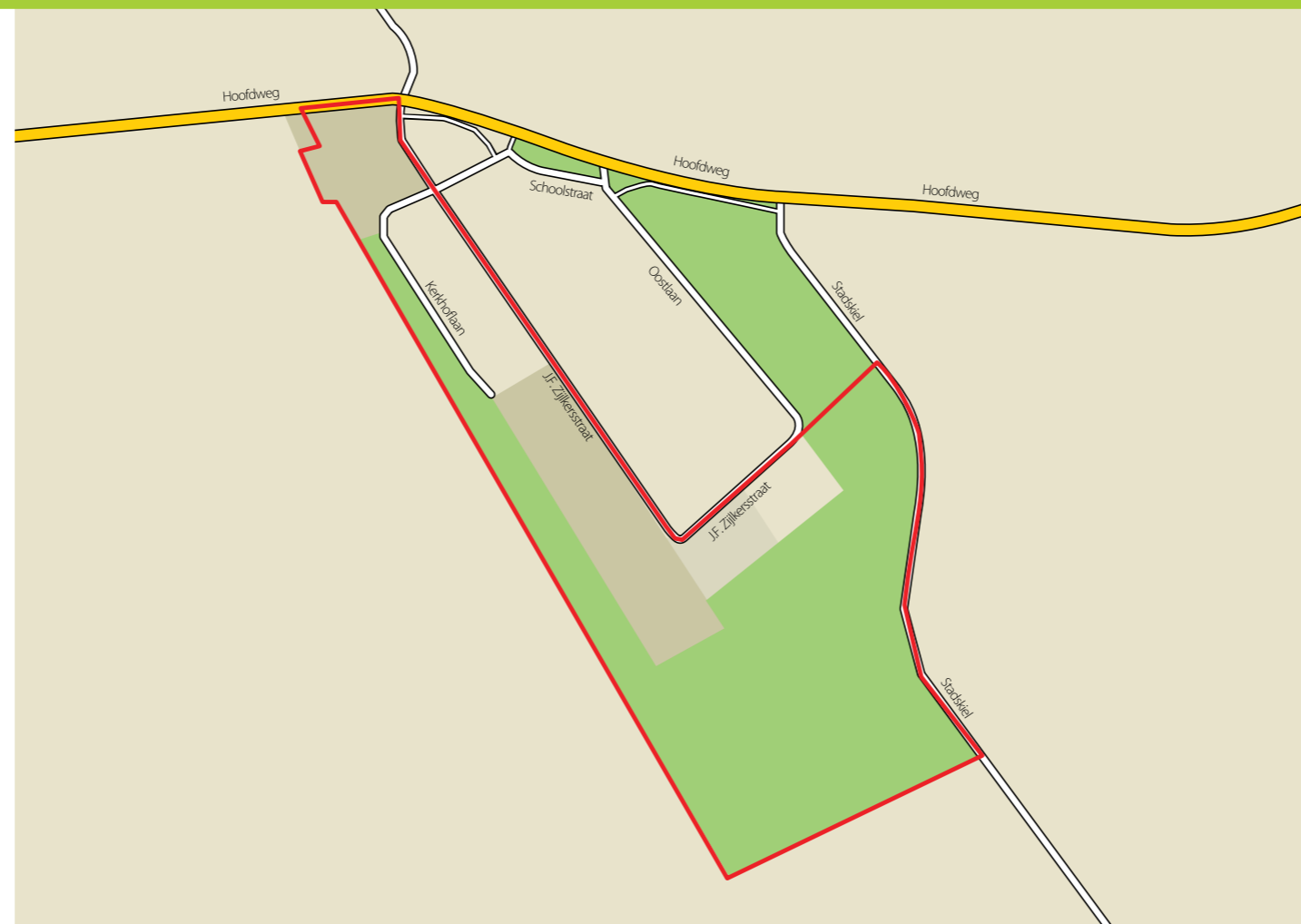

NIEUW BEERTA

De geschiedenis van Nieuw Beerta gaat terug tot 1657. Door de aanleg van de Stockhornsterdijk werd het kwelderland ingepolderd en ontstond er ruimte voor landbouw en veeteelt. De vruchtbare kleigronden zorgden in Nieuw Beerta en omgeving voor de nodige welvaart, de graanbouw was door de hoge graanprijs in de 19e eeuw erg winstgevend. Veel boeren profiteerden hiervan en werden schatrijk. Deze rijkdom is nog te zien aan de grote Oldambster boerderijen die deze 'herenboeren' lieten bouwen.

Nieuw Beerta maakte roerige tijden mee toen aan het einde van de 19e eeuw de klad kwam in de akkerbouw en de graanprijs kelderde. Lonen daalden en er braken stakingen uit onder de landarbeiders, die hardhandig werden neergeslagen. Vanaf de jaren 50 van de vorige eeuw trokken door de toenemende mechanisatie in de landbouw veel arbeidersgezinnen weg.

Kijk op www.landmerken.nl voor meer informatie over Nieuw Beerta, de andere ommetjes en het project Landmerken.

DE WEG VAN HET GRAAN

In 1665 werd hier, na de afscheiding van (Oud) Beerta, de eerste kerk gebouwd, die helaas al in 1689 moest worden afgebroken en pas in 1696 opnieuw werd opgebouwd. Ook deze kerk was geen lang leven beschoren en moest door verzakking in 1850 worden afgebroken. De nieuwe (huidige) kerk, gebouwd met steun van de rijksoverheid, was in 1856 gereed en is een zgn. Waterstaatkerk.

Ingenieurs van het ministerie van waterstaat controleerden de bouw en dienden hun goedkeuring te verlenen. Géén haan, maar een paard siert de toren van Nieuw Beerta, omdat het paard hier in dit agrarische gebied door de geschiedenis heen altijd hoog in aanzien stond. In 2003 is de kerk overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken.

Het orgel van Nieuw Beerta

Het orgel is gebouwd door W. Hardoff te Leeuwarden voor de somma van 2800 gulden. Het werd ingewijd op 5 juli 1857 met een rede van de toenmalige predikant Hendrikus van Renkum.

Granen

Granen behoren traditioneel tot de meest verbouwde gewassen in Nieuw Beerta en omgeving. Tarwe is voor het gebied de belangrijkste graansoort. Om te zorgen voor een hogere en betere opbrengst is in het dorp al sinds 1928 een proefboerderij gevestigd. Proefboerderij Ebelshoed is sinds 1970 eigendom van Stichting Proefboerderijen Noordelijke Akkerbouw (SPNA).

De kerk van Nieuw Beerta

Nieuw Beerta en omgeving

Nieuw Beerta is een langgerekt streekdorp met monumentale Oldambster boerderijen. Het dorp heeft 250 inwoners en 120 huizen. Tot 1990 was Nieuw Beerta een dorp van de gemeente Beerta. Tot en met 2009 hoorde het bij de gemeente Reiderland en na de herindeling van januari 2010 behoort het dorp tot de gemeente Oldambt.

In de dorpskern staan vooral arbeiders- en middenstandswoningen. Het ligt midden in de 'Graanrepubliek' en heeft nog steeds een belangrijke agrarische functie. Kenmerkend zijn vooral de prachtige vergezichten en het open landschap, met in het voorjaar de bloeiende koolzaadvelden en in de zomer het wuivende graan. Naast de kerk en begraafplaats loopt de wandelroute 'De weg van het graan'. Hier staan een aantal bordjes met informatie over graan en Nieuw Beerta. Langs deze weg kunt u genieten van een prachtig uitzicht, halverwege de route staat een mooie picknicktafel.

